

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ Η ΛΑΜΠΡΗ

ΤΑΝ πλησιάζη ἡ μεγάλη Σαρακοστή, ὁ κόσμος ἔχει καὶ μία μεγάλη ἀλλαγὴ φαγητῶν, ἡ ὁποία τελειώνει μὲ μία Μεγάλῃ Λαμπρῇ ἀπὸ συμπάρα κι' ἀπὸ μεθύσια· πανηγυρίζει ἔτσι τὸν Βάχχον, ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Χριστός».

Ἄλλ' ἂν τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ ἐννοεῖτο ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς καθὼς ἔπρεπε νὰ ἐννοῆται, ἤθελε γίνεταί μὲν καθέχρονα μία ἐθιμοσύνη εἰς τιμὴν του, ἔστω καὶ μεγάλη Σαρακοστὴ λεγομένη, συνιστάμενη ὅμως, ὄχι εἰς ἀλλαγὴν φαγητῶν, ἀλλ' εἰς ἀλλαγὴν διαγωγῆς, καὶ εἰς καθημερινὴν σπουδὴν, ἀνάπτυξιν καὶ διδασκαλίαν τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ, διαρκούσης τῆς πανηγύρεως ἐκείνης. Ἦθελε δὲ τελειώνει, ὄχι σὲ μία Λαμπρῇ ἀπὸ συμπάρα καὶ μεθύσια, ἀλλὰ σὲ μίαν Μεγάλῃ Παρασκευῇ, συνιστάμενη εἰς τὴν ἔνδειξιν ὁποίας ἀμοιβῆς καὶ ὁποίου τέλους λαμβάνουν ἀπὸ τοὺς συμπολίτες τους οἱ κατὰ καιροὺς παρουσιαζόμενοι νὰ κηρύξουνε μὲ κίνδυνόν τους καὶ μὲ θυσίαν τους, τὴν ἀλήθειαν.

Σὲ μίαν τέτοιαν ἐθιμοσύνην, ἡ συνείδησι τοῦ ὄχλου ἦθελ' ἴσως κάπως ἐξυπνήσει· τὰ χοντροειδῆ ἐνστίγματα τοῦ ἦθελ' ἴσως κάπως λεφτύνουνε, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἦθελ' ἴσως κάπως χειραγωγηθῆ πρὸς τὴν ἀρετὴν, τὴν μόνην θρησκείαν τοῦ Μεγάλου Ἐκείνου Αὐταπάρνητου Εὐεργέτου μας Ἰησοῦ.

Μὲ τέτοια ἐθιμοσύνη, χριστιανικώτερη, βέβαια, καὶ ἠθικῶς ἀνώτερη τῆς ἐνυπαρχούσης, ἤθελε χριστιανικέψει μὲ τὴν ἀλήθειαν τὴν κοινωνίαν μας, ἂν εἶνε ἐλπίδα χριστιανικέψεως δι' αὐτήν, καὶ ἤθελε τῇ δεξιῇ πρότυπον ἀληθινῆς χριστιανικότητος εἰς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον.

Μ' ἀλλοίμονο! Τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἡ ἠθικὴ ὑψωμένη εἰς θρησκείαν, δὲν εἶνε, δὲν ἐστάθηκε ποτὲ συμπαθὲς εἰς τὰ πλήθη. Τὰ πλήθη θέλουνε ὑλικά ἀντικείμενα, εἰς τὰ ὁποῖα ν' ἀποδίδουν δύναμες θεῖες, ἀκολούθως νὰν τὰ φοβῶνται, νὰν τὰ λατρεύουνε, καὶ τὴν λατρείαν ἐκείνην νὰν τὴ λένε θρησκεία τους, ἀνεξαρτήτως κάθε ἠθικῆς ἢ ἀνῆθικης διαγωγῆς τους. Ἐν ταύτῃ οἱ θρησκευτικοὶ ἰθύντορες τοῦ

ὄχλου, συρόμενοι καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὴν τάσῃ του στὴν ὕλην, ἐζητήσανε στὴν ὑλοποίησίν του τὸ συμφέρον τους, κἀνοντές του παντοιοτρόπως θελκτικώτερη τὴν ὕλολατρείαν του.

Ἔτσι τὸ ὄλωσ πνευματικὸ σκοπούμενο τοῦ Χριστοῦ, ὄλωσ ἐξέλιπε, καὶ ἄντετὰ του ἐβαλθῆκανε ἔθιμα· ἔθιμα καθιερωμένα τώρα πλέον καὶ στερεωμένα, συνιστῶντα τὴν ἐθιμολατρείαν, μὲ ἀλλαγὴν φαγητῶν, πανηγύρια, συμπάρα, μεθύσια, καὶ λοιπὰ ὅμοια. Τὸ ὄλον στερημένο ἀπὸ πνεῦμα Χριστοῦ, ἀπὸ ἠθικὴν διαγωγὴν ὑψωμένην εἰς θρησκείαν. Οἱ ἀναλαμβάνοντες τώρα τὸ ἔργον τοῦ νὰ φωτίσουν τὰ πλήθη, δὲν ἤθελ' ἔχουν ἀκρασάς, δὲν ἤθελ' ἔχουν ἀκόλουθους, ἤθελ' εὐρεθοῦν κ' ἐκεῖνοι στας ἡμέρας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἤθελε πάθουσε κ' ἐκεῖνοι τὰ παραπλήσια τοῦ Χριστοῦ μας.

Ἔτσι τὸ φιλόανθρωπον ἔργον τοῦ Χριστοῦ μας, τὸ τιμητικὸν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὄλην, ἀφ' οὗ μόλις ἔλαμψε στὸν κόσμον, ἐμαλάχθηκ' εὐθὺς ἔπειτα στὰ χέρια τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἔγεινε ἄλλο πρᾶμμα, συμπαθέστερον εἰς τοὺς μὲν, συμφερότερον εἰς τοὺς δέ, καὶ ἀγαπητὸν εἰς ὄλους. Αὐτὸν τὸν ἴδιον Μέγαν Αὐταπάρνητον, τὸν ὑπομείναντα τὸν σταυρὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν πλάνην, τὸν ἐκάμανε στὰ χέρια τους κέντρον πλάνης, καταβιβάζοντές τον εἰς Θεὸν τῶν χυδαίων, ὄχι διαφορετικὰ ἀπὸ τὸν παλαιὸν Βάκχον, καὶ λατρεύοντες τον καὶ αὐτὸν μὲ φαγητά, μὲ συμπάρα καὶ μὲ μεθύσια, στὸ μέγα πανηγυρὶ τῆς Λαμπρῆς, ὅπου καθέχρονα τοῦ κἀνουσε.

Μάρτιος 1894.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

— Λέγουν, ὅτι οἱ φιλανθεῖς ἔχουν ψυχὴν ποιητικὴν καὶ ἀγαθωτάτην. Τὸ πρῶτον ἴσως εἶναι ἀληθές, διὰ τὸ δεύτερον ὑφίσταται ἰσχυρὰ ἀβεβαιότης. Ποσάκις μεταξὺ φιλανθῶν ἀνεκάλυψε τις τὰς βιαιοτέρας ἔξεις; Ἄλλὰ καὶ μήπως οἱ Ὄθωμανοί, οἵτινες ὑπῆρξαν οἱ φιλανθέστεροι τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἐνέκλειον εἰς τὰ στήθη των τὴν σκληροτέραν ψυχὴν;

— Παρὰ τῆς γυναικὶ τὸ ἄρωμα τοῦ ἄνθους ἐξεγείρει τοὺς ἀτμούς τοῦ πάθους. Ἐντεῦθεν, ἐπειδὴ ἡ γυνὴ παρίσταται ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐγωϊστικὸν πλάσμα τοῦ κόσμου, τὸ πάθος παρ' αὐτῇ ἔχει πάντοτε ἐπιθετικὴν δύναμιν.

— Τὸ ἄρωμα τοῦ μενεξέ εἶνε τὸ λεπτότερον καὶ εὐγενέστερον, τὸ δὲ χρῶμα αὐτοῦ προκαλεῖ τὴν ῥέμβην.

— Τοὺς πολλοὺς ὄρκους θέτομεν ἡμεῖς ἐν τῇ αὐτῇ σχεδὸν μοίρᾳ πρὸς τὰς ὕβρεις. Ἡ διαφορὰ εἶναι, ὅτι ἐν ᾧ αὐταὶ ἀποτείνονται κατὰ τῶν ἀκούοντων, ἐκεῖνοι βλάπτουσι τὸν λέγοντα.